

מנרה בזמן הקמת המדינה

כאשר הכריזו על מדינת ישראל היתה רחל במנרה. בישוב כבר חשו לפני שפרצה המלחמה שמתחיל להיות אי שקט בסביבה. בסוף שנת 47 הייתה הפעם הראשונה שירו על מכונית שנסעה מנבי ישע לכיוון מנרה.

רחל הייתה אלחוטאית וחובשת במנרה ובגבור המתיחות הביאו רופא למנרה. עד לאותה תקופה היה הרופא מגיע מכפר גלעדי אחת לשבוע, רוכב על סוסה ועובר בדרכו בכפר ערבי.

על ההחלטה באו"ם להקים מדינה יהודית ועל הכרזת המדינה שמעו במנרה באמצעות הרדיו.

הם לא חגגו את הקמת המדינה, כי חיו כבר בתחושה של מצור והיתה שאלה מה לעשות עם הילדים במנרה שהיתה מנותקת מכל גישה לישושים יהודים אחרים.

היו חברים שטענו כי צריך להשאיר את הילדים איתם והיו חברים שטענו שאין לסכן את הילדים. עמדה לנגד עיניהם גם השאלה של אופן הפינוי. לבסוף פינו את הילדים כאשר החברים נושאים אותם על ידיהם. המבצע הזה דרש הרבה כוח אדם. חברי קיבוצים רבים מהעמק עלו בלילה לעזור. הם הגיעו בחושך והמתח היה גדול. לא כל האימהות יכלו ללוות את ילדיהן, רק המטפלת וחלק מהאימהות ירדו.

בלילה הראשון כאשר ניסו למלט את הילדים, שמעו באמצע הדרך רעשים וחזרו. בלילה השני הם הגיעו לכפר גלעדי ולאחר הקפה קצרה פינו את כל ילדי הגליל.

במהלך המלחמה והקרבות רחל עזרה לאלחוטאים. הם אותנו במורס והיא הייתה החובשת. היא טיפלה בפצועים רבים, לצערה הגדול חלקם נפטרו. אחת הבעיות שהייתה לה כחובשת היתה, שלא הייתה דרך פינוי מסודרת לפצועים והרוגים.

רחל מספרת כי היה שוני גדול מאד בין המרכז לפרפריה.

הם היו ישוב מבודד על ההר כי למרות שהיו בקרבתם ישובים יהודיים אחרים, משאיות שהיו בדרכן למנרה הותקפו.

"מצפוננו היה הכפר הערבי הונין, ממזרח לנו חלסה (היום קרית שמונה) וממערב לבנון. הדרך היחידה שהיתה עבירה למכוניות ואפשרה לצאת ממנרה היתה בסכנה כל הזמן", אומרת רחל.

"משלט שיח עבד, היום מוצב 'ציפורן' שמעלינו, נכבש על ידי כוחות קאוקג'י, שהיה מפקד כוחות עוינים למדינת ישראל והם שלטו לגמרי על מנרה. אחרי שנכבש המצב במנרה היה גרוע. היינו חשופים לירי מכל הכיוונים, לא היו עצים, אי אפשר היה לעבור בחצר כי כל היום ירו על הקיבוץ וניסו לפגוע בו. כך נהרגו ונפצעו חברים. על מנת שלא יראו אותנו כאשר אנחנו עוברים בחצר הקיבוץ, מתחו יריעות יוטה שחורות ששימשו לנו מעין 'מגן' מפני הירורים מהמשלט", מסיימת רחל.

רחל רבין

משפחה

"ההורים שלי הם נחמיה ורוזה רבין", פותחת רחל בסיפור המשפחה.

"אני אחותו של יצחק רבין אשר נולד ב-7 במרץ 1922. אבא נולד באוקראינה ואמא נולדה ברוסיה, הם נפגשו בארץ והקימו משפחה לא מסורתית.

הוריי חיו בחיפה ובתל אביב, אני נולדתי ב-1925 בתל אביב. אבא עבד בחברת החשמל, אמא היתה מנהלת חשבונות ועובדת בבנק. היא נפטרה ממחלת הסרטן בהיותה בת 48.

הוריי היו חברים בארגונים שונים כמו ההגנה. הם היו פעילים בתנועות למען צדק חברתי, והאמירה בה דגלו היתה: "האמת מעל לכל". הם עזרו מאד לזולת, דגלו בדבקות במטרה והיו מאד פעילים למען המטרה שבה האמינו.

"בית הספר בו למדנו היה 'בית ספר לילדי העובדים', הלימוד בו הייה חווייתי מאד והילדים עבדו בחקלאות בזמן בית הספר.

לאחר שעות בית הספר היינו בתנועת 'הנוער העובד', בה חינכו אותנו "לעשות". בבית חינכו אותנו לפעול למען המדינה, לכן הרעיון להשתתף בתנועה הקיבוץ היה מתבקש מאליי.

כאשר סיימנו לימודינו בבית הספר התיכון יצאנו להכשרה לכפר גלעדי מטעם 'הנוער העובד'.

באותה עת לא הייתה אהבה גדולה לבריטים שהיו הריבון השולט בארץ. זה הגיע לרמה שלא רצינו ללמוד אנגלית. בשנת 1941 בימיו הראשונים של הפלמ"ח עזרנו לבריטים ולוחמינו אף פלשו לסוריה ולבנון, בפעולה זו השתתף גם אחי יצחק רבין.

בימים אלה החלה הכנה למדינה. אני אישית השתתפתי בהפגנה נגד גזרות "הספר הלבן". בסוף 1942 נרכשו קרקעות מנרה.

כשעלינו למנרה לא היה בה דבר, לא בתים, לא חשמל, לא מים, היו בורות לאיסוף מי גשמים, בית קברות וכמה עצים. החברים עבדו בייעור, בהכשרת קרקע, כפועלים של הקרן הקיימת והיו קשרים טובים עם הלבנונים.

"לאחר מלחמת העצמאות יצאתי ללמוד הוראה ואז חזרתי למנרה ולימדתי את הכיתה הראשונה של מנרה.

רחל מקריאה בעת הסיור המשותף במצודת כו"ח.

אסף דבדה ומור בן עזרא מראיינים את רחל, כותבים וגם יוצרי הכרזה.

סיפור מכשיר המורס

רחל יעקב רבין פתחה את המפגש הראשון בקורס וסיפורה שהייתה בנערותה בתל אביב חניכה הנוער העובד והלומד ויצאה להגשמה בכפר גלעדי. בידיה החזיקה מכשיר מורס.

"בשנת 1942 נרכשו קרקעות מנרה", פתחה רחל, "התלהבנו, ביקשנו לעלות לשם, להר שכולו חשוף, ללא עצים, דרכים או מים. היינו הישוב הראשון בהרי נפתלי, היה אפשר להגיע אליו רק בהליכה רגלית. חומרי בנין הגיעו ברכב בדרך לבנונית. כיצד הסתדרנו? הרי היינו קבוצה מבודדת. טלפונים לא היו, הקשר היחיד בו התירו הבריטים להשתמש היה איתות, שהותר רק לנוטרים. ההגנה דאגה שבכל ישוב שעולה על הקרקע יהיה אלחוט. שאלו אותי אם אהיה מוכנה ללמוד והסכמתי. ביום איתנו בהליוגרף – זהו איתות מראות באמצעות השמש. אך כל המברקים עברו על ידי מורס. המכשיר הופעל באמצעות בטרייה של טרקטור, תחנת האלחוט הייתה סודית והיא הוחבאה בקיר כפול בצריף שלי, נגד החיפוש של הבריטים. זה היה קשר בטוח ויעיל. כל בוקר ערכה המפקדה בתל אביב בדיקת קשר עם שאר הקיבוצים. המכשיר שירת אותנו עד תום מלחמת העצמאות".